

Прай тиксі кізілерде тјрелер (праволар) декларациязы

Алылган паза искірілген Јјн Ассамблеяның 217 А (III) резолюциязының 10 алай айда (декабрь айда) 1948 чылда

Сјс алны (Преамбула)

Санға алып, постың синін пілінгенін саназарынын, хайзы прай кізілерде чоннар тјлінде пар, оларның тиң паза пыластырбас тјрее (право) пос чуртастың, пос оңдай чуртастың, сын паза прай тиксі амыр чуртас тјстігі (основа) полча; паза

санға алып, нимее салбанын паза хырт кјіргенін кізі тјрееелеріне (праволарға) нимее салбас оңдай чабал актарға ағылғаннар, хайзы чоннардың ах сағысты еректірчелер, паза андаг чир чарыхты педіргені хайда кізілер сјс паза киртініс (убеждение) пос оңдайы пар полар паза хорғыс чох паза хызылғаны чох чуртирлар паза, кізілерні пјзік кестеніске искірілген; паза

санға алып, кізі тјрееелері (право) елге арачылирға кирек толдыраын ечен, кізі ирік чох, халғанчы кирек ниме чіли, тирания паза пазыныс тоғыра кјдірілебезін; паза

санға алып, чоннарның ынархас палғалыс јзізіне полызарға кирек; паза санға алып, Піріккен Нацияларның чоннары Уставта постарының киртіністерін јјн кізі тјрееелері, постың синін пілінгенін паза кізінің аарлиине паза ир паза ипчі кізілернің тиң праваларын кире чілібіскеннер паза пјгінге алғаннар социальная прогресске паза чуртас синіне хабазарға паза чуртас оңдайларын артых пос оңдайда чахсыландыра рға; паза

санға алып, хазналар-членнар Піріккен Нацияларның Организациянын хада, прай чоннар аразында кізі тјрееелері паза јјн пос оңдайларны улуғланысха паза хабазарға паза хоостыра поларға сјс пиргеннер; паза

санға алып, пу кізі тјрелері паза пос оңдайларны прай тиксі оңарғаны улуғ пілдірігліг пу сјс пиргенге толдыра пјгінге,

Јјн Ассамблея,

Искірче пу Прай тиксі кізілерні тјрееелер декларациязын Пјгінге хайзын прай чоннар паза хазналар пјгерге кестенерге киректер андаг ползын полған на кізі паза полған на јменің органы, хақан-да санға алып, пу Декларацияны, кестенгеннер егредіг паза чарытханы хоостыра пу тјрелеерні паза пос оңдайларны улуғланысха хабазарға паза чіткіче пирерге, национальная паза чоннар аразындагы прогрессивнай мероприятиялар хоостыра, прай тиксі паза эффективнай санасханы паза оларның толдырылғанын хайди хазналар Организация членнері чоннар аразында, іджк чоннар аразында кемні территориялары оларның юрисдикция алтында.

1 Статъя

Полған на кізі пос паза тиң тјріпче паза тиң постың синін пілінгенін паза тјрелерініңде полча. Олардың сағынғаны паза арыг сағыс пар паза харындастар чіли тудынарға киректер.

2 Статъя

Полған на кізінің пу Декларацияда искірілген прай кізі тјрелері паза прай пос чуртас оңдайлары (свободалары) поларға кирек, пір пасхаланыс даа чох, расовой, теернің јј, ир алай ипчі кізі, тіл, религия, политической алай пасха даа киртініс, национальная алай социальной чонға кірчеткен хоостыра, ниме-ноо (имущественная), сословная алай пасха да положениеліг.

Ағаа хоза, чарабинча политической, правовой алай чоннар аразындаы хазнаны статузызы тјстегі хоостыра хайдыг да пасхазы идерге алай территория хайдар кізі кірче, санаспин пос алынача территория алай чох, пос устағлыг алай ба пірее хайди хызырылған суверенитеттіг.

3 Статъя

Полған на кізінің пар тјре чуртасха, пос оңдайлыг чуртасха паза теерге чарабазына (неприкосновенность).

4 Статъя

Пірдеене хулда поларға чарадылбинча; хул паза хулларны садыг хайдыг даа оңдайлыг чарадылбинча.

5 Статъя

Пірдеезін иреелирге алай чабал, кізі нимес чіли, пазынарға постың синін пілінгенін тезіреге чарадылбинча.

6 Статъя

Полған на кізінің, хайда даа ол полчатса, правосубъектной санағлыг поларға тјре пар.

7 Статъя

Прай кізілер елге алнында тиңнер паза пір даа пасхаланыс чох елге тиң арачылырына тјреліг. Прай кізілер полған на дискриминацияның, пу Деклапацияны сайбапчатхан, тиң арачылырына тјрелеріг, паза хайдыг да полған чабал кирекке андыг дискриминацияға тартханы.

8 Статъя

Полған на кізінің пар тјре тјрелері компетентной национальной чарғылардың эффективнай праваларын чазылғанына хақан аның јјн тјрелері, конституцияның алай елгенің ағаа пирілген, сайбалчалар.

9 Статъя

Пірдеезін пойли арестовать полғанынаке, тутханысха алай сергеніне чарабинча.

10 Статъя

Полған на кізінің пар тјре, поэының тјрееелері паза обязанностьтарын чарат саларға паза піліп аларға уголовнай пыролас тјстени, тјреліг, тиң полчатханында тјстегі хоостыра, аның чарғы кирегі сын азыг кјрілген паза прай киректеені санасха алылған пос алынча паза орта сын чарғының.

11 Статъя

Полған на кізінің пар тјре, хомай кирек ечен пыролатчатхан кізінің тјре пар пыро чох саналарға аның пырозы законнай оңдайның табылған читіре сын азыг чарғы езеріг хоостыра хайда ағаа прай арачылыныс оңдайлар пірілчелер.

Пірдеезі чарғылат саларға чарадылбинча сайбағ ечен хайзы хай пірее сайбағ иткен тјстігде алай ниме итпеені ечен, хайзы оларды иткен туста национальная законнар алай чоннар аразындагы право хоостыра сайбаға саналбаннар. Іджк чарадылбинча хатығлас хайзы сайбағ иділген туста кирилген чарапчатхан хатығластың аар.

12 Статъя

Пірдеезіне чарадылбинча пойли аның поэзының чуртазына паза сјбіре чуртазына ара кіерге, пойли кізі теңмезін сайбирға харазарға, аның чурттының, аның пічіктерінің чазыт нимелерге кіерге алай аның чезіне паза репутациязына. Прай кізінің андағ ара кіергенің елге арачылырына тјре пар.

13 Статъя

Полған на кізінің пар тјре пос оңдайча чјріске сығарға паза чуртачаң чирге полған на хазна істінде.

Полған на кізінің пар тјре полған на хазназа парыбызарға, ол санда поэ чуртапчатахан хазнаның, паза нандыра поэзының хазназынзар айлан кил турарға.

14 Статъя

Полған на кізінің пар тјре хостадарның пасха хан-чиринде чазынчаң чир тілирге паза пу чазынчаң чирнің тузаланаарға.

Пу тјренің тузаланаарға чарабас хақан хостадар тјстелче, сынында политической нимес сайбағ итсе, алай Піріккен Нацияларның Организациязының харазығтарына паза принциптеріне тоғыра парчатхан киректер.

15 Статъя

Полған на кізінің гражданстволығ поларға тјре пар.

Пірдеезіне чарадылбинча пойли аның гражданствозын алай гражданство алыстыраын пыластырарға.

16 Статъя

Чазы читкен ир паза ипчі кізілер тјреліг расовой, национальной алай религия танығ хоостыра пір де хызырғаны чох хоных хонарға паза поэзын сјбіре тестирге. Олар тің тјрелернің тузаланчалар хоных хонарда , хоных тузында паза чарылыста.

Хоных хонарға чарадылча пос паза толдыра ла ікібезинин хоных хончатханнардың чарадығларында.

Сјбіре јменің јн паза сын уйазы паза аның тјре јменің паза хазнанын саринаң арачыласха пар.

17 Статъя

Полған на кізінің пар тјре ниме-нооның ээленерге хайди пос алынча іджк, пасхалардын хада.

Пірдеезіне чарадылбинча пойли аның ниме-ноо пылазарға.

18 Статъя

Полған на кізінің пар тјре пойли сағысха, ах сағысха паза религия; пу правоға кирче пос алынча поэзын религиязын алыстырарға алай киртініс паза поэзының религиязына киртінерге хайди пос алынча іджк, пасхалардын хада, чонның алай пос алынча оңдайдың егредігде, Худайға пазырар туста ағ паза религиознай паза ритуальной кибірлер толдырыста.

19 Статъя

Полған на кізінің пар тјре пос оңдайлығ киртініске паза пос оларды чоохтирға; пу тјренің санда пар свобода тудых чох поэзының киртініс тудынарға паза пос оңдайлығ тілирге, аларға паза тарадарға информацияны паза идеяларды хайдығ да кирек нимелердің хазна границелерге даа кјрбин.

20 Статъя

Полған на кізінің пар тјре пос оңдайлығ хорғыс чох чылығларға паза ассоциацияларға.

Пірдеезі пірее ассоциацияза кестегліг кирерге чарадылбинче.

21 Статъя

Полған на кізінің пар тјре пос хазна устирында айғазарға кјні алай пос табылған кізі хоостыра.

Полған на кізінің пар тјре тің хазнадағы службаға кіер оңдай поэзын хазназында.

Чонның кестенізі елге правительствованын тјстігі поларға кирек; пу кестеніс поэзна искіргені периодической паза сын табығларда табарға кирек, хайзы прай тиксі паза тиң табығ тјреліг иртірерге кирек чазыт табығлар хоостыра алай пасха тің формалдар хоостыра, табығлар свободазына читкіче пирерге.

22 Статъя

Полған на кізінің пар тјре јменің члены полып, социальной читкіче пирергене паза кирек толдырғанына аның поэзын синін пілінгені полызарға паза аның алынча омазы пос јзізі экономической, социальной и культурной областарда праволарын национальной кестеніс хоостыра паза чоннар аразындағы хабазығ паза полған на хазнаның структуразы паза ресурстары хоостыра.

23 Статъя

Полған на кізінің тоғысха пар тјре, пойли тоғыс таллырына, сын паза оңдайлығ тоғыс оңдайларға паза тоғыс чох полғанның тоғыр арачылааны.

Полған на кізінің пар тјре пірде дискриминация чох тин тоғыс ечен тиң тјлирге.

Полған на тоғынчатхан кізінің пар тјре орта паза сын сыйых пиргеніне, кізі чуртазына поэзна паза анын сјбирезіне турызар читкіче пирерге, паза кирек полза ,хозылғаны пасха социальной кирек нимелер читкіче пирерге.

Полған на кізінің пар тјре профессиональной союзтар тјстирге паза профессиональной союзтарза кирерге поэзын кирексіністерін арачылирга.

24 Статъя

Полған на кізінің тјре тынанарға паза маң тусха пар, ол санда сағыстығ тоғыс кені хызырғаны паза тјлегліг периодической отпуска тјре пар.

25 Статъя

Полған на кізінің пар тјре андағ чуртас синіне, ол санда ас-тамах, кипазах, чурт, имнег сыныхтағ паза прай кирек социальной полызығ, хайзы хазых паза чахсы хоных поэзна паза анын сјбіріне хабас пирерге кирек, паза тјре тоғыс чох полар туста, ағырығ, кинек полғаны, јкіс полғаны, улуғланыбсса кирт туста алай пасха да киректе хақан чуртирға кирек нимелер чідіргені ол пыролығ нимес оңдайлар киліс парған туста.

Іче полғаны паза олған тузы алынча сыныхтаға паза полызыға тјре пирчелер. Прай палалар хоныхта алай ба чох тјреннер тин социальной арачылыныстын тузаланаарға киректер.

26 Статъя

Полған на кізінің егрeдігe тјре пар. Егрeдіг тикe поларға кирек пастагы паза ортын угрeдиг теергe андағ поларға кирек. Пастагы егрeдіг обязательнай поларға кирек. Технической паза профессиональной егрeдіг прайзына киліскек поларға кирек, паза пјзік егрeдіг прайзына тин киліскек полған на кізінің келігі тјста поларға кирек.

Егрeдіг айландырыбызарға кізінің толдыра јскеніне айландырыбызарға кирек паза кізінің тјрелеріне паза јјн пос оңдайларға улугланыс јскеніне. Егрeдіг прай чоннар ароазында, расовай паза религиознай группалар аразында удур-тјдір піліскеніне, сыдамаға паза ынархасха полызарға кирек, паза Піріккен Нацияларның Организацияның амыр чуртас турызары тоғызына хабазарға кирек.

Іце-пабалар приоритетнай тјрееліг постарының кічіг частығ палаларға егрeдіг кјрім таллирға.

27 Статъя

Полған на кізінің пар тјре пос чон јмезиниң культурнай чуртаста пойли аралазарға, искусстванын тың хынып тузаланарға, научнай прогрессте аралазарға паза анын пайынаң тузаланарға.

Полған на кізінің пар тјре арачылысха аның моральнай паза материальной кирексінстерін, хайзы ол авторы полчатхан научнай, литературнай алай художественнай тоғыстарның салтары полчалар.

28 Статъя

Полған на кізінің социальной паза чоннар аразындағы чаа чох, амыр чуртасха, хаңан пу Декларацияда пазылған праволар паза свободалар тооза толдырарға чарир, тјре пар.

29 Статъя

Полған на кізінің пар. обязанностар јмезінің алнында, хайда ла аның омазына пос паза прай сариниң тыырға оңдай полар.

Праволарның паза свободаларын толдырарында полған на кізі законнаң паза чон аразындағы кізі праволарнаң кјрілген (ограничениелер) (хызырчатхан мералар) ла тарадылчалар кізінің праволарның паза прайзының јјн свободалары улуглап саңай пасхаларының праваларына паза свободаларына кирек санасханы паза улуглааны читкіце пиргені ечен паза моральдың, чон аразындағы иптіг полғаны паза чонның чахсы чуртастың демократической јмеде сын кирексінистер толдырарын ечен.

Пу праволар паза свободалар толдырғаны Піріккен Нацияларның Организациязының харазығларына паза принциптерине хайди де тоғыр полбасха кирек.

30 Статъя

Пу Декларацияда пір дее ниме пасха хазнаның, чонның, хайдағ-да јменең алай алынча кізнең хайдағ даа тоғыстаң айғазар алай пу Декларацияда пазылғанны сайбир право чоннарның праволарын чох идер педінін сайбабчатхан тіп саба чарыдылбазын.